

Modern Eğitim ve Ekonomide İnsan Manzaraları

Böyle bir yazıyı gündemime almadan bir hafta önce 28 Şubat süreciyle ilgili bir yazıyı daha doğrusu 1839'dan beri Osmanlı ve Türkiye tarihinde gerçekleşen 11 adet darbenin analizini, küresel ve yerel sebeplerini yazmak istiyordum. Sonra düşündüm; siyasi olaylarda bilinen ve tahmin edilen sebeplerden başka birçok şeytanî hile ve tuzaklar olduğundan böyle bir yazı yazarsam yüzde yüz emin olamayabilirim. Bu da bizim için doğru olmaz. Çünkü kesin bilgi olmadan, zihinleri ve basını meşgul etmek büyük bir israftır. Ayrıca Müslüman bir yazar, ya kesin bildiği şeyleri yazmalı veya susmalı. Çünkü sağlıklı bilgi edinme ve yalan bilgilerden kaçınma yöntemi, İslam'ın bireysel ve toplumsal görevlerinden biridir. (Hucurat Suresi) Hâlbuki bugünlerde görüyorum ki; 28 Şubat ile ilgili sadece Müslümanların medyalarında 200 küsur makale ve program, irili ufaklı birçok kitap yayımlanıyor. Mesela Bir Müslüman Yayınevi 28 Şubat hakkında 3 büyük cilt kitap yayınlamıştır. İşin en trajik yanı 28 Şubatı destekleyenler, Demirel ve Mesut Yılmaz'ı tebrik edenler, bugün o sürecin en sert muhalifi kesilmişlerdir.

Her ne ise biz konumuza dönelim. Fakat dönmeden önce hemen şunu hatırlatalım: Bu 170 yıllık Türk tarihindeki en büyük darbe Ankara iktidarının İstanbul iktidarına karşı yaptığı darbedir. Bu o kadar büyük bir darbe idi ki; milletin çoğunluğu bunun darbe olduğunu bile bilmiyor. Çaresizlikten olan bir gelişme idi, diye inanıyor. Evet, darbecilerin en büyük iddiası, *Başka çaremiz yoktu*, demeleridir. Darbeler genellikle aynı karakteri taşırlar. Mesela: Mustafa Kemal'in halk kongreleriyle Osmanlıya karşı yaptığı darbeyi meşrulaştırmaya çalışması, Kenan Evren'in 12 Eylül darbesini referanduma sunup % 92 oy almakla meşrulaştırması aynı mahiyettedir.

Değerli araştırmacı Taha Akyol Bey, Ankara iktidarı için darbe kelimesini değil de ihtilal kelimesini seçiyor. İkisinin de manası birdir: İkisi de, mevcut Anayasal düzeni bozmak ve onu ortadan kaldırmak demektir. Bu darbe notunu fazla uzat mayalım. Fakat dolaylı da olsa, modern eğitim ve modern hayat tarzının darbelerle nedensellik ve sonuç olarak birebir ilişkisi var olduğundan bir miktar değinmek zorunda kaldık. İşte sadede dönüyoruz.

İnsanlık, 12 bin yıllık medeniyet tarihinde hayatın ana arter damarları olarak *evlilik, aile, tarım, zanaat, askerlik, eğitim, üretim, ticaret, inşaat, hayvancılık, dinî kurumlar, yönetim şekilleri* denilen 12 alan üzerinde hayatını bugüne dek devam ettirmiştir. Bu 12 alan biçim ve şekil olarak bin bir tane değişiklik görmüşse, onlardaki ana yapı ve ana ruh değişmemiştir. Bunlardan ikisi müstesna: Eğitim ve Üretim..

Eğitim ve üretim bu asırda özünde ve temel karakterinde o kadar değişik bir yapı ve özellik kazandı ki; insanlık hayatının iki ana damarı iken, bütün insanlığı hatta bütün tabiatı nerede ise tükeniş ve ölüm kenarına getirmiştir. Bu meseleyi açmadan önce bu modern eğitimin ve modern üretimin beşer adet temel özelliklerini sıralamamız gerekiyor; şöyle ki:

Modern Eğitimin Beş Temel Özelliği:

- 1) Kaliteden ziyade nicelik ağırlıklı olması.
- 2) Pratik ve uygulamalı olmaktan ziyade çoğunlukla teorik olması.
- 3) Birçok bilgi yüklediğinden, gerçek manada uzmanlık olmuyor. Ve okuyanların çoğu mesleğini severek yapmıyor.
- 4) Ontolojik ve felsefi olarak materyalizmi esas alması.
- 5) Dolayısıyla kutsallık, evrensellik ve insanın çalışma şevkini yok ettiği gibi; insanın öz varlığı olan ruhunu ve nice soyut değerlerini dışlıyor.

Modern Üretimin Beş Temel Özelliği

- 1) Doğadan kopmuş, doğayla savaşıyor, yani yapaylık..
- 2) Fabrikasyon; yani düşük kalite bol üretim..
- 3) Genellikle sağlığa zararlı olması..
- 4) Sınıflar arasındaki uçurumu birden bine çıkarması..
- 5) Reklâm ve zoraki pazarlama propagandası ile adeta insanları esir etmesi

İşte modern eğitim alan yeni nesillerimiz, bu tarz eğitim ve üretime karşı şöyle beş farklı davranış gösteriyorlar. Bunların her birisi de ayrı bir insan tipi oluyor. Yani birbiriyle sosyal olarak asla bağlantı kuramayacak kadar kopuk birer fırka oluyorlar. Birey olarak şevksiz ve ruhsuz oldukları gibi toplum olarak da şizofren bir yapı ortaya çıkıyor.

Modern eğitim görmüş, modern üretime maruz kalmış nesillerimizin davranış ve halleri:¹

Bu on olumsuz özelliğin insanlık âleminde nasıl yansıdığını şöylece gözlemleyebiliriz: Çocuklar, psikolojik olarak kendilerini ana babalarının bir parçası olarak hissettikleri 3–4 yaşlarında anaokuluna gönderilmekle bilinçaltılarında nisbi de olsa bir kopuş ve yaralanma oluşuyor. Sonra ilkokulda kaldıramayacakları kadar yük ve dersler altında eziliyorlar. İnsanın benliğini oluşturan özgüven ve özgürlük duyguları daha doğmadan ölmüş oluyor.² Daha sonra lise ve ötesinde sbs, öys, ogs ve benzeri onlarla öd kopartan sınavlar geliyor. Çok büyük masraflara mal olan bu sınavlarda başarı oranı en iyi ihtimalle % 40'tır. Bu kadar yarıştan sonra başarısızlık ise, iki Dünya Savaşı kadar çocukların ruhlarında tahribat yapar; şöyle ki:

Bin bir hayat yükü, ezici ihtiyaçlar, mesleksizlik ve bunun sonucu olan aileden ve toplumdan gelen aşağılanma, sonra ilk fırsatta ya bir iş yerinde köle olmak veya eroin ve ahlaksızlık bataklığında herkese bela olmak.. Bu çukur, çok derindir, buraya girmeyelim. Bütün sınavlarda başarılı olan diğer yüzde kırka geri dönelim. Yoksa onları da kaybederiz.

İşte bunlar değişik üniversitelere başlamışlar, düzenli olarak okuyorlar.. Bu yüzde kırkın yüzde altmışı, aşağı yukarı okulu başarı ile bitiriyor. Modern ekonomik çarkın bir vidası oluyor. Evi olur, evlenir; işi olur, araba alır; fakat hiç düşünemez. Eğer düşünürse materyalist olur. Çünkü bu sözde eğitilmiş yeni nesil, 30 yaşına gelmiş; fakat henüz ciddi olarak hiçbir

¹ Bu yazı modern eğitim almamış ve modern hayat tarzını yaşamayan insanlarımızı içermez.

² Bu iki başlı iki travma göçebelerde ve köylülerde olmadığından onlar bütün mahrumiyetlere rağmen genellikle şehirli çocuklardan daha çok başarılı oluyorlar.

dinî, soyut ve kutsal bilgi almamıştır. Bu otuz sene içinde gördüğü tek taraflı eğitim, normal şartlar altında onu dinsiz yapar. Fakat Marksist ve komünist fikirli olamaz. Çünkü kapitalist ekonomi içinde iş gören bir vida olarak kavranmış ve kuşatılmıştır.

Eğer dünya hayatı öküz (ziraatçılık) ve balık (balıkçılık) üstünde durup devrilmekten kurtuluyorsa, devlet erki de öküz ve büyük balık gibi güçlü ve üretken fakat çok düşünemeyen bu kesimin üstünde hayatını devam ettirir. Bu ekonomik ve sosyal ortama rağmen Marksist olanlar, iş hayatlarını devam ettiremezler. Ayrılır, politikaya atılırlar. Gençliklerinde bütün varlıklarıyla savundukları eşitlik ilkesini sürekli olarak çiğnedikleri için daima ıstırap ve çelişkiler yaşarlar.

Bu başarılı ve ekonomik sisteme entegre olmuş olan gruptan eğitimin, okulun çevre ve çevre yayınlarının etkisine rağmen, vatan millet sakarya uğruna dinî değerlerinin bir kısmını kurtaran az kişiler de olur. Fakat mecburen ya laik kalır; veya aşırı dinci olur; hayatın gerçeklerinden kopar; ömür boyu inleyen yaralı aslan gibi tek başına ölür gider.

Bu başarılı % 40'ın bir kısmı ise hayata entegre olamaz. Bu durumda beşeri ihtiyaçları onları ezdiği gibi, toplumun çoğunda görülen açlıklar, mazlumiyet ve eşitsizlikler onların vicdanını yakar. Onlar da tepki olarak bütün sisteme özellikle zenginlere düşman kesilir. Ve bu büyük düşmana karşı koyabilmek için etrafında eşitlik isteyen sol kesimi bulurlar. Onlarla arkadaş olurlar. Sonra şöyle bir yapılanma başlar.

- Bugün dünyanın en birinci sorunu kapitalizmdir.
- Bunu öldürmek için sol işbirliğini ve materyalist diyalektik süreci işletmek lazım.
- Bunun için de bütün kutsal değerleri toplumlardan kaldırmak gerekir.

Bu üç aşamalı fikir yapısı slogan ve telkin şeklinde her saat ve saniye tekrar edilir. Çünkü kapitalizmin yaptığı zulüm yanında kendi normal beşeri ihtiyaçlarını temin edememe ezikliği onlara her an bu sloganları söylettirir. Adeta şartlanırlar.

Ve bunun ardında, gerek bu şartlanmadan, gerek o vicdanî ve beşerî yangından ve gerek materyalizme inandıklarından ruhlarında ve kalplerinde oluşan manevi boşluktan dolayı hastalanırlar,; çoğunlukla da sakatlanırlar. Bunlar, iş bulsalar da çalışamazlar. Böylelikle selekte olur, giderler.

Çünkü bütün geçen tecrübelerden anlaşılıyor ki; solculuk bir daha iktidar olamaz. Olsa da üretim yapamaz. Yapsa da soyut değerlere inanmayan insanların eşitliği sağlayamayacağı kesindir. İşte böyle bir umutsuzluğa karşı ya kendileri ve çevreleri tarafından çocuksu bir zihniyetle “Efendim komünizm ya bu sene veya bir iki sene sonra gelir” diye oyalanırlar. Böyle çocuksu bir teselliye mecburdurlar. Çünkü umutsuzluk en büyük ve en yıkıcı ölümdür.

Okulda başarılı olup da hayatta başarılı olamayan bu azınlığın bir kısmı da, kapitalist ve sefil sistemin bu zulmüne karşı koyu dindar olur. Fakat dinî kurumlar, ontolojik ve felsefî olarak bu asrın felsefesiyle hesaplaşamadıkları için, gizliden gizliye iç çelişkiler yaşarlar; eski bilgilerini unutmaya çalışırlar. Komünist grubun “Ha bugün, ha yarın komünizm iktidara

gelecek” şeklindeki kuruntuları gibi onlar da saf bir iman ile “Mehdi ha bugün ha yarın gelecek” diye sürekli ötelenen umutlarla yaşamaya devam, ederler..

Başarılı kısmın dinsiz ve dindar kesimi ile hayatta başarısız olup solcu ve cemaatçi olan kesimler yanında önemli bir gençlik grubu da,; milliyetçilik, devletten zenginleşme, kapitalist yarışlar ve benzeri sosyal uyuşturucular sayesinde bu absürt hayat sistemine entegre olurlar. Bu beşinci gruptan başarılı olamayanlar veya tatmin olamayanlar uyuşturucuya dadanırlar.

Ve bu sekiz grubun bütün bireyleri, doğal yaşamadıklarından, sağlıklı bir inanca sahip olmadıklarından korku ve üzüntülerden kurtulamıyorlar. Bu trajik durumda toplumsal üretim çok düşük kaldığı gibi; nesiller gide gide daha çürük hale gelir. Bu maddi ve manevi yıkım, aileyi de tahribe başlar, insanların çoğunu kanser yapar.

Bu uzun gözlemin özeti şudur:

Eğitimiyle, üretim tarzıyla hayatında inanç ve kutsal değerler olmadığı için varlık ve hayat tarafından ezilen insanlarda direnç ve özgüven olmuyor. Eğitim ve hayat tarzı genellikle teorik kaldığından onlarda bir beceri oluşmuyor. Demek psikolojik olarak çöken ve fiilen beceriksiz olan bir gençliğin başına neler gelebileceğini siz de görebilirsiniz.

Batılı ülkeler dinî ve medeni birikimlerini yıkmadıkları için, kırsal kesimleri yüzde yüz olarak modernize etmedikleri için bu modernizmden az zarar gördüler. Fakat Rusya ve Türkiye gibi modernizmi din belleyen, eski dinî ve medeni birikimlerine karşı redd-i miras eden, kırsal kesimleri dahi zorla modernize etmeye çalışan ve bunun için özgürlükleri kısıtlayan devletler, çok büyük zarar gördüler. Gerçek manada modern de olamadılar.

Peki, çare nedir? Diye sorulursa, çare dindarlardır, demem. Çünkü bugün din, doğru olarak anlaşılmıyor. Çare sosyalizmdir, de demem. Çünkü sosyalizm ve komünizm sisteminde insanlar çalışmıyor, toplum aç kalıyor. Ben çare, sadece dengedir derim.

Yani dindarlar, gerçek ve mucizevî bilgilerini Ortaçağın anlayışıyla değil de bu çağın sorunlarına cevap verecek tarzda anlamalıdır. Özgürlükler esas alınmalı. Fakat kutsal ve manevi değeri yitirilmemeli. Evet, eğer insanlık orta yolu bulmazsa bu modern dünyanın kıyameti kopacaktır. Allah da kırsal ve göçebe kesimlerden yeni bir medeniyet ve bayındırlık doğurtacaktır. Ki İbn Haldun teorisinin aslı budur. Yani şehrli selekte olur, köylü gelir şehrli olur. Fakat bu tarz yenilenme, çok pahalı olur.

En ucuz, en sağlıklı formül şudur: ***“İnsanlık doğala dönmeli; dini değerlere sarılmalı..”*** Fakat ekonomik olarak bu dönüşüm maliyeti sıfır de olsa, epistemolojik ve sosyal olarak çok zor bir dönüşümdür. Bunun da formülü şudur: ***“Hayat doğal olmalı. Ama modern imkânlar çerçevesinde. Din ve kutsal değerler esas olmalı. Fakat bugünkü kesin ilmî verilere zıt olmamalı (ki gerçekten doğru anlaşılırsa) hiç zıtlık yoktur. Ekonomik ve siyasi özgürlükler esas olmalı. Fakat diğer insanlara ve insanın öz varlığına zarar vermemek şartıyla..”*** (Ki gerçek ve medeni özgürlük budur.)

Her ne ise fazla uzatmayalım. Çünkü bu asrın maddi-manevi gürültüsü, dahi büyük bir sorundur.

27. 02. 2012
Bahaeddin Sağlam